

Reliwiki: de website

1. Inleiding:

Reliwiki.nl is het online platform voor alle religieuze gebouwen in Nederland. Met 714.000 jaarlijkse bezoekers (2019) is het de best bezochte Nederlandse website over Religieus Erfgoed. Eind 2019 bevatte de website 164.741 pagina's vol informatie en foto's van kerken, moskeeën, synagoges. Zowel gebouwen in de oorspronkelijke functie als herbestemde en gesloopte gebouwen. Een unieke collectie historische gegevens, die dagelijks aangevuld en bijgehouden wordt door ca. 2500 gebruikers, mede dankzij de open structuur gebaseerd op het Wikimedia-platform. , nog in gebruik, herbestemd en gesloopt.

Voortbordurend op het initiatief en het ontstaan van de website tijdens het Jaar van het Religieus Erfgoed (2008) is in 2013 de Stichting Reliwiki als eigen entiteit opgericht. Tevens werd aan de stichting een ANBI (algemeen nut beogende instelling) status toegekend door de belastingdienst. In de afgelopen jaren is het bestaansrecht van Reliwiki gewaarborgd door BOEi en BHRE. Ook Donatus heeft als sponsor bijgedragen aan het instandhouden van de website.

In 2019 heeft de website een aantal software aanpassingen ondergaan en er is een flinke slag geslagen in het efficiënter inrichten van de technische structuur. De doelstellingen van 2017-2019, het garanderen van instandhouding zowel technisch als financieel, zijn behaald.

Actieve sponsorwerving en het besluit een noodoproep tot behoud op de website hebben ertoe geleid dat behoud van de website voorlopig geborgd is. Het actief zoeken naar financiële bijdragen moet wel gecontinueerd worden, mede omdat het contract met Donatus inmiddels beëindigd is.

Het is nu tijd om in gezamenlijkheid met derden te werken aan voldoende financieringscapaciteit om de website niet alleen in stand te houden maar ook door te ontwikkelen naar een nieuw niveau en extra betekenis van de website in deze tijd waarin behoud van religieus erfgoed aan grote veranderingen onderhevig is.

De hoge bezoekersaantallen alsmede de mogelijkheden van de website die tot nu toe onbenut bleven (zoals de nieuwsvoorziening), bieden perspectief voor het verbeteren van de website teneinde beter te kunnen inspelen op de wensen van de bezoeker. Een onderzoek naar de behoeftes van de websitebezoekers alsmede inzicht in deze doelgroep is een eerste stap naar verbetering van de website.

Er zijn in 2019 verschillende gesprekken gevoerd met partijen die, met instandhouding van het Wikimediaplatform als voorwaarde, de website verder kunnen optimaliseren. Voorwaarde is wel dat er voldoende financiering is voor een dergelijke oefening.

Dit document is tevens het werkplan.

In hoofdstuk 2 wordt teruggeblikt wat er inmiddels is bereikt. Hoofdstuk 3 beschrijft de wijze waarop we vanaf 2020 aan de slag gaan.

2. Oorsprong en doelstelling:

De database Reliwiki is in 2008 gelanceerd tijdens het Jaar van het Religieus Erfgoed. De doelstelling van Reliwiki sloot naadloos aan bij de doelstelling van het JRE2008 namelijk aandacht, interesse en waardering voor religieus erfgoed bij het grote(re) publiek winnen. Goede en toegankelijke documentatie is voor het religieus erfgoed van belang. De database is in beginsel gebaseerd op de collectie gegevens en afbeeldingen over kerkgebouwen en ander religieus erfgoed van wijlen de heer J. Sonneveld uit Leidschendam. Deze collectie bevat in totaal circa 18.000 gebouwde objecten. Het betreft alle religieuze gebouwen die in Nederland bestaan en bestaan hebben. Er is gekozen voor een wiki omgeving om het publieksbereik en betrokkenheid te stimuleren. Door deze wiki omgeving kan het publiek zelf bij dragen aan het optimaliseren en actueel houden van de gegevens. Sinds de collectie Sonneveld online staat, wordt deze continue door gebruikers, liefhebbers en deskundigen aangevuld en gecorrigeerd. Inmiddels zijn er ca. 2500 geregistreerde gebruikers en zijn er al meer dan 166.000 pagina's geüpload. Het aantal unieke bezoekers per maand bedroeg in 2019 gemiddeld 46.833.

Sinds 2011 is de financiële ondersteuning door de Rijkdienst van het Cultureel Erfgoed gestopt en is de instandhouding van de Reliwiki te danken aan de stichting Behoud en herbestemming Religieus Erfgoed en BOEi (Behoud, ontwikkeling en exploitatie van industrieel en inmiddels ook agrarisch en religieus erfgoed). Zij ondersteunden voor een bedrag van 25.000,00 per jaar en voorzagen daarmee in hosting, regie en ict ondersteuning. De website is zeer geslaagd vanuit het ontstaansgedachtengoed (vergaren van informatie en verspreiden en delen van kennis over religieus erfgoed en vergroten van publieksbetrokkenheid). Daar de website een wiki gerelateerde omgeving is, is de informatie gratis toegankelijk. De wiki omgeving is de sleutel naar de publieksbetrokkenheid bij de informatie vergaring. De grootste kracht is ook meteen het zwakste punt m.b.t. noodzakelijke financiële bijdrage. Om te voorzien in de basiskosten voor instandhouding (zoals hosting, regie en noodzakelijk software updates)

[RELIWIKI - BELEIDSPLAN EN WERKPLAN 2020-2022]

is er een financiële bijdrage nodig van ca. € 25.000,00 per jaar.

De Reliwiki en structuur van betrokkenen:

In de MoMo (modernisering monumentenzorg) wordt aangegeven dat liefhebbers naast experts als direct betrokkenen bij kennisontwikkeling en behoud van het erfgoed erkend worden. Hierbij wordt o.a. ingespeeld op de rol van sociale media bij het ontwikkelen en distribueren van erfgoedkennis. Reliwiki is hier een geslaagd voorbeeld van; honderden gebruikers hebben zich aangemeld en bewerken de site. In vergelijking met andere websites op het gebied van cultureel erfgoed staat Reliwiki in de top.

Er is vanwege kosten een minimale bezetting en op dit moment is geen betaalde redactie aanwezig.

Verhuizing naar nieuwe hostingpartij

In 2019 is de verhuizing naar een nieuwe hostingpartij, We Have a Plan, gerealiseerd na een voorbereidingstraject waarbij onder andere een enorme hoeveelheid foto's is verkleind ter besparing van de benodigde opslagruimte. Sinds de overgang naar de nieuwe hostingpartij is de reactietijd bij foutmeldingen flink verbeterd, er is een separaat emailadres (reliwiki@wehaveaplan.nl) ingericht voor dringende zaken omtrent de technische kant van de website. Er is een eerste verkenning geweest t.a.v. design van Reliwiki, echter gezien de kosten hiervan is dit niet verder opgepakt. Wel is de zichtbaarheid van BOEi, Donatus, Stichting Vrienden van BOEi en BankGiro Loterij als sponsors van de website vergroot en zijn de logo's toegevoegd aan de homepage.

Partnership Donatus

in 2019 heeft een gesprek plaatsgevonden tussen Donatus en BOEi gericht op de dataverkenning en matching van Donatus en Reliwiki, om tot een goede database van kerkelijke gebouwen in Nederland te komen. Enerzijds om vast te stellen hoever trajecten inmiddels vorderen, lessons learned en voorts hoe we met elkaar verder zouden kunnen samenwerken om tot een betere data set te komen en die naar de toekomst ook zo te houden. De Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed (RCE) is hier ook bij betrokken omdat zij intern ook een 'data-opschoningsoefening' hebben ontplooid om tot een goede dataset van religieuze monumenten te komen, mede gebaseerd op de gegevens van Reliwiki.nl. De gesprekken tussen BOEi, Donatus en de RCE worden in 2020 voortgezet.

Gebruikers en bezoekers Reliwiki

Een groep van ca. 15 vrijwilligers vormt de kern die in feite continu actief bij de site betrokken is. Met deze groep is regelmatig contact. Daarnaast zijn er ca. 2500 geregistreerde bezoekers die ook data aanvullen maar meer op incidentele basis en niet continu. Registratie is sinds enkele jaren verplicht als je gegevens wilt toevoegen, bewerken etc.

Veel bezoekers registreren zich niet omdat zij geen data aan willen vullen of wijzigen maar wel gebruik willen maken van de informatie die de site biedt. Deze bezoekers worden wel meegenomen in de statistieken van unieke bezoekers per dag.

Reliwiki is een zeer succesvolle wiki. Het aantal betrokkenen bij de Reliwiki is aanzienlijk, zeker daar deze site zich specifiek richt op religieus erfgoed en niet de brede scope heeft zoals bijvoorbeeld Wikipedia Nederland. Qua betrokkenen komt zij dicht in de buurt van de groep actieve gebruikers van Wikipedia Nederland.

Unieke bezoekers Reliwiki.nl **: ontwikkeling vanaf de start in 2008 tot en met 2019

Unieke bezoekers 2008: 6.956 per maand
Unieke bezoekers 2009: 22.514 per maand
Unieke bezoekers 2010: 24.761 per maand
Unieke bezoekers 2011: 38.326 per maand
Unieke bezoekers 2012: 41.969 per maand
Unieke bezoekers 2013: 55.281 per maand
Unieke bezoekers 2014: 55.400 per maand
Unieke bezoekers 2015: 42.385 per maand
Unieke bezoekers 2016: 39.245 per maand
Unieke bezoekers 2017: 43.567 per maand
Unieke bezoekers 2018: 43.583 per maand
Unieke bezoekers 2019: 46.833. per maand

Als volgt te interpreteren:

****Unieke bezoekers**

Unieke bezoekers: zijn daadwerkelijk uniek. Dit is gekoppeld aan IP adres. Dus alleen als eenzelfde persoon op verschillende locaties inlogt, bijvoorbeeld 1x thuis en 1x op het werk ontstaat er een doublure in de telling. Dit is te verwaarlozen omdat dit slechts incidenteel voorkomt.

[RELIWIKI - BELEIDSPLAN EN WERKPLAN 2020-2022]

Doelgroepen

Bij de 50-plussers blijkt de grootste belangstelling te zijn voor het bijdragen aan de content. Of dat ook het juiste beeld geeft van de gebruikers is niet bekend. Wel is bekend dat steeds meer studenten gebruik gingen maken van de data. Dit was traceerbaar doordat de coördinator regelmatig gerichte vragen en verzoeken ontving van jonge wetenschappers in spe. Toegang tot de website wordt tot op heden niet gereguleerd en als gevolg daarvan is er geen data beschikbaar over de herkomst van de gebruikers. Informele feedback is dat een breed spectrum bezoekers Reliwiki weet te vinden; van beleidsmakers, wetenschappelijke onderzoekers en beheerders van religieuze gebouwen tot de toerisme-industrie, de vastgoedsector, het onderwijs, leden van geloofsgenootschappen, dagjesmensen, fotografen, liefhebbers van religieus erfgoed, journalisten en leden van historische verenigingen.

De site is gebouwd op basis van een wikipedia frame en werkwijze. Er zijn specifieke aanvullingen toegevoegd gericht op de data en de doelstelling. Er is dus de mogelijkheid om vanuit een gestandaardiseerde format flexibiliteit te creëren qua inrichting.

De gebruikte WikiMedia technologie toont elk object op een eigen pagina, met een kaartje van Google Maps. De Wiki structuur en functionaliteiten zijn herkenbaar voor gebruikers van bijvoorbeeld Wikipedia. De functie van tekstuele toevoegingen en bewerkingen als ook het uploaden van foto's is beschikbaar voor alle gebruikers die zich hebben aangemeld. Beheerders hebben meer rechten. Voor gebruiksfuncties kunnen gebruikers van Reliwiki terecht bij een handleiding en snelcursus op de hoofdpagina, voor de verklaring van termen bij de termenlijst. Ook is een historisch beeld van de ontwikkeling van de kerkbouw in Nederland (speciaal voor Reliwiki gemaakt) via een link op de hoofdpagina beschikbaar. Gebruikers kunnen via een gebruikersportaal toegang tot een reeks pagina's die op suggestie van gebruikers opgemaakt zijn, van een meldpunt voor leegstand tot een rubriek voor vraagtekenfoto's. Met het oog op de levendigheid van de pagina's wordt de komende jaren gewerkt aan een frequentere nieuwsvoorziening vanuit BOEi, waarmee ook de homepage actueler oogt.

Content:

Reliwiki bestaat uit de website www.reliwiki.nl en de achterliggende kennis die via de user community aangedragen wordt. De uitgangspositie van Reliwiki was een database van ca. 19.000 pagina's (objecten) met alle bekende kerkgebouwen, synagogen, tempels en moskeeën van Nederland. Ter voorbereiding van de lancering van de Reliwiki in juni 2008 zijn de relevante beschrijvingen van rijksmonumenten in de objectendatabank van de RCE, enkele honderden beschrijvingen van de SKKN en ca. 7.000 foto's die van dhr. Sonneveld zijn overgenomen. Vanaf dat moment zijn incidenteel ruim 78.000 foto's toegevoegd. De Orgelstichting Nederland heeft bij een aantal kerken bij haar bekende data toegevoegd. Zodat ook van de orgels in Nederland zeer veel data via de Reliwiki ontsloten is. In 2015-2016 heeft architectuurhistoricus Herman Wesselink (promovendus aan de Vrije Universiteit van Amsterdam op het onderzoek kerkgebouwen 1800-1970) een update verzorgd van gegevens uit deze periode op de Reliwiki. Elke dag wordt de Wiki bijgewerkt door vrijwilligers in het veld, er wordt, naast het optimaliseren en bijhouden van de reguliere data rondom religieus erfgoed speciale aandacht besteed aan leegstand, sluiting en herbestemming ervan.

Eind 2019 stonden er 164.741 pagina's en 142,955 foto's online en de verwachting is dat dit aantal verder zal toenemen.

De top 3 populairste pagina's van de website (naast de homepagina) in 2019:

	Pagina	Bezoekers 2019	URL
1.	Recente wijzigingen	11.858	Reliwiki.nl/index.php/Speciaal:RecenteWijzigingen
2.	Geplande buitengebruikstellingen	6.814	Reliwiki.nl/index.php/Geplande_buitengebruikstellingen_kerken
3.	Kerksluitingen	4.524	Reliwiki.nl/index.php/Kerksluitingen

3. Beleidsplan 2020-2022

Doelstellingen:

1. Subsidie/ fondsen

De financieringscapaciteit blijft prioriteit van de Stichting Reliwiki. Doelstelling is om in de komende 3 jaar € 45.000,- aan middelen bijeen te brengen om de continuïteit van de website te waarborgen.

[RELIWIKI - BELEIDSPLAN EN WERKPLAN 2020-2022]

- Mogelijkheden onderzoeken om grote aantal bezoekers van de Reliwiki site ook op andere wijze te betrekken bij behoud van erfgoed
  - Met sponsors bespreken op welke wijze Reliwiki voor hen van belang kan zijn
2. Publieksbetrokkenheid behouden / bevorderen/ bezoekersaantallen
Het verkrijgen van middelen hangt samen met het belang van en draagvlak voor de site.
Reliwiki herbergt een schat aan zowel cultuurhistorische informatie als ook getallen en recente informatie.
De informatie is gratis na te slaan. Van belang voor het op peil houden van de hoge bezoekersaantallen is minimaal het waarborgen van de functionaliteiten en de bereikbaarheid van de website, maar ook wordt ingezet op het verhogen van de betrouwbaarheid en het verbeteren van gebruikersgemak.
Daarmee hangen de volgende doelstellingen en werkzaamheden samen:
- Technische instandhouding en verbeteringen
    - Software update naar recente Wiki versie
    - Aanpassingen voor betere look and feel worden uitgevoerd.
    - Donatieknop toevoegen
    - Onderzoek onder actieve gebruikers en bezoekers van de website teneinde verbeterpunten op te halen (2020)
  - Het hoge aantal unieke bezoekers per maand blijft gehandhaafd en is constant.
  - Betrokkenheid vrijwilligers vasthouden en uitbreiden
    - Groei online community
    - Bijeenkomsten organiseren voor vrijwilligers
    - Samenwerking met De Erfgoedstem evalueren en op zoek gaan naar mogelijke andere mediapartners
3. Samenwerkingen met nieuwe sponsors onderzoeken
De informatie die uit de website gehaald kan worden over o.a. kerksluitingen en functieveranderingen van gebouwen is interessant voor partijen die zich op het raakvlak van deze onderwerpen bevinden (verzekeraars, herbestemmers, restaurateurs, ondernemers). Daarnaast biedt Reliwiki een drukbezocht platform om activiteiten onder de aandacht te brengen. BOEi wil in 2020 gaan bepalen welke markten Reliwiki bedient en welke doelgroepen het platform aanspreekt. De uitkomsten van dit marktonderzoek kunnen BOEi helpen aan nieuwe betalende partners voor de periode 2020-2022.